

fælde, jeg tror ikke, det vil være saa mange, hvor denne Bestemmelse vil komme til at virke, men der kan ogsaa udmærket godt tænkes Tilfælde, hvor den vil komme til at virke mindre heldigt. Naar Jord til Husmandsbrug nemlig udlægges fra større Ejendomme, vide vi jo alle, at denne Jord, der hører under større Gaarde, ikke har den samme Værdi som den, der er henlagt til Husmandsbrug. Statistikken viser, at der er overordentlig stor Forskel. Naar der erhverves et Stykke Jord fra en Gaard, hvor Jorden ikke er mere værd end 5,000 Kr. pr. Td. Hartkorn i Gennemsnit, og det lægges til et Husmandsbrug, faar Jorden derved omtrent den dobbelte Værdi. Det stiger betydelig i Værdi, og det er derfor ikke noget sandt Udtryk for Ejendommens Laaneværdi, hvad Jorden har kostet.

Der kan ligeledes anføres meget imod, at Bygningernes Opførelsessum lægges til Grund for det Laan, der skal ydes af Statskassen. Enhver, der har haft med saadanne Bygningers Opførelse at gøre, vil vide, at de kunne bygges kostbarere og billigere, og Bygningens Brugsværdi, Ejendommens Rentabilitet, er dog den samme. Der er saaledes stor Forskel paa, om der benyttes et kostbarere Tag eller et billigere, i det hele billigere eller dyrere Materialier. Oppe paa min Egn er det f. Eks. ret almindeligt at opføre Murene i Ler i Stedet for i Kalk. Det har vist sig lige saa formaalstjenligt og er selvfølgelig meget billigere. Det forekommer mig nu, at det gælder om at ansøre Landarbejderne til at bygge saa billigt og rentabelt som muligt og erhverve Jorden paa saa gunstige Vilkaar som muligt. Tænke vi os nu, at en Landarbejder i en Egn, hvor Jordpriserne ikke ere særlig høje, opfører et Hus og køber Jord for en samlet Sum af 3,800 Kr., saa vil han ikke kunne laane ud over dette Beløb, de 3,800 Kr., og de 500 Kr., som han er i Besiddelse af, ere ikke tilstrækkelige til at besætte en saadan Jordlod. Skal den besættes saaledes at den bliver rentabel og kan føde Manden og hans Familie, vil der efter min Mening snarere udkræves 1,200 Kr. Bestemmelsen i § 9, 2det Stykke, om, at Statslaanet dog ikke maa overskride det Beløb, der svarer til Købesummen for Jorden og Omkostningerne ved Bygningernes Opførelse, vil derved tvinge en saadan Arbejder til at paatage sig en privat Gæld af 700 Kr. foruden Gælden til Statskassen og de 500 Kr., han fra først af havde. Det er kun et tænkt Eksempel, og der

kan sikkert være mange Afvigelser i den virkelige Praksis, men jeg ser ikke rettere, end at det, naar det drejer sig om at undgaa Tab for Statskassen, mere kommer an paa den virkelige Laaneværdi end paa den Sum, som den vedkommende Landarbejder har udredet derfor. Det, det kommer an paa, er Ejendommens Værdi uanset Erhvervelsesomkostningerne.

Jeg vil derfor opfordre ærede Medlemmer til at stemme for Ændringsforslag Nr. 19 om, at denne Bestemmelse, der tager Sigte paa at hindre Misbrug, som vi endnu ikke have set, skal gaa ud. I øvrigt kan jeg slutte mig til de Udtalelser, der gaa ud paa at udtale Glæde over Forslaget, som det er forelagt af den højtærede Minister, og som det vil komme til at forelige med de af Flertallet stillede Ændringsforslag. Thi i alt væsentligt falder det sammen med de Ønsker, der bleve udtalte paa de samvirkende jyske Husmandsforeningers Delegeretmøde i Randers i Anledning af den foreslaede Revision af Loven. Dog er der et enkelt Punkt, som jeg vil tillade mig at omtale, og det er Spørgsmaalet om Ejendommens samlede Laaneværdi over for Statskassen. Der har den nugældende Lov 4,000 Kr., og Husmandsforeningernes Delegeretmøde udtaler, at man ønsker, at Maksimum for Laaneværdien ikke sættes under 7,000 Kr. Det Tal, der er nævnt i Lovforslaget, og som Udvalgets Flertal slutter sig til, er 5,000 Kr. Men jeg betragter ikke denne Sum som en Maksimumsgrænse. I Betragtning af den liberale Maade, hvorpaa Loven hidtil er bleven fortolket, er der ingen som helst Grund til at antage andet end, at den fremdeles vil blive fortolket lige saa liberalt. Og kaster man et Blik paa den lille Statistik bag i Lovforslaget, vil man se, at i adskillige Tilfælde er den i Loven fastsatte Værdi overskreden. I Tillid til, at Loven ogsaa fremdeles i den kommende Forsøgsperiode, om jeg saa maa sige, bliver fortolket paa samme liberale Maade som i den forløbne Tid, har jeg kunnet fratælde det Ønske, jeg udtalte ved 1ste Behandling om at gaa op til 6,000 Kr. Jeg vil sige, at jeg ikke har forandret min Opfattelse med Hensyn til den rent saglige Side af Sagen. Jeg anser det fremdeles for ønskeligt, at Ejendommene udlægges med en saadan Betærelse, at den størst mulige Rentabilitet støttes. I saa Henseende mener jeg fremdeles, at de 6,000 Kr. i større Grad træffer det rette. Men jeg betragter, som sagt, ikke Tallet 5,000 Kr. som et Maksimum. Jeg ser paa